

cepljevanje, kolikor ga imperativno ne zahtevajo razmere, in čim bolj pregledno usmerjeno tekó kulturni tokovi.

4.) Uspešna zgradba šolstva je mogoča le na podlagi pregleda smernic in pridobitev svetovnega šolstva. Anglija, Francija, Amerika, Skandinavske države, celo Madžarska nudijo izkušnje zanimivih pedagoških poizkusov, in dokler ne bomo preučevali v svetovnih državah samih na licu mesta njih šolstva, bo naše preustrojevanje brez svetovnega merila, ki je kakor za našo literaturo in umetnost tako za upravo edini kazipot resničnih vrednot.

Iz takih premišljevanj in namenov sem dospel do sledečih zaključnih predlogov za preustroj nestrokovnega srednjega šolstva, ki jih najprej podajam v celoti z njih učnimi redi — ti slednji so zanje po možnosti, ki jih dajemo, najboljši preizkusni kamen — in hočem nato oboje podrobneje utemeljiti v splošnih načelih in posameznostih.

Ti predlogi so:

1.) Naše zdajšnje srednje šole, gimnazije in realke itd. naj se z opustitvijo grščine, prelijejo v eno enotno srednjo šolo, ki izenači enostranosti obeh tipov in omogoča v ravni vrsti nerazcepljen organičen razvoj od ljudskega šolstva do vseučilišča.

2.) Ta enotno preustrojena srednja šola naj obstaja iz organično nadaljujočih se 3 stopenj, in sicer najprej

a) iz 3 razredne spodnje stopnje realnega značaja s francoščino brez latinščine (normalke imenovane), ki bi s 4. razredom ljudskih šol, poučevanim v primernem obsegu doslejnjega 1. razreda realk (glej predlog 4), odgovarjala po večjem spodnji realki;

b) nadalje iz 3 razredne srednje stopnje humanističnega značaja z latinščino in francoščino (ki jo lahko imenujemo po klasičnem vzoru Aristotelovih šol liceje);

c) slednjič iz 2 razr. višje gimnazije z angleščino, ki se deli na istem zavodu fakultativno na humanistično stran z nadaljevanjem latinščine ali na realno stran z opisno geometrijo brez latinščine. Ta višja stopnja pripravlja na vseučilišče in tehniko.

3.) Meščanske šole naj se preosnujejo v prejel imenovane (predlog 2a) normalke, t. j. 3 razredne spodnje gimnazije realnega značaja. Ustanovijo naj se po vseh lažje dostopnih centralnih trgih ali večjih krajih in naj dajejo pravico s sprejemnim izpitom stopiti v omenjeni 3 razredni licej, t. j. srednje gimnazije. Poučujejo na njih posebne učne osebe z visokošolsko izobrazbo manjšega obsega (licencijati), kakor doslej pri spodnjih srednjih šolah. Predmeti teh normalk so realnega značaja, brez latinščine in seveda grščine, pouk je bolj znanstvenega značaja; po potrebi in krajevnih razmerah se jim priključijo fakultativni kurzi obrtnega ali kmetijskega značaja za učence, ki študij ne nadaljujejo.

4. Četrti razred ljudskih šol se razširi glede pouka tako, da služi kot enoletna pripravnica in kot predpogoji vstopa brez sprejemnega izpita v omenjene normalke, t. j. spodnje srednje šole in odgovarja v učni snovi 1. razredu sedanjih realk, tvoreč tako organičen prehod iz ljudskega v srednje šolstvo.

5. Namesto učiteljšč naj služijo omenjeni liceji (predlog 2b), t. j. 3 razredna srednja gimnazija, katerim se za one diake, ki se hočejo po absolviranju liceja posvetiti ljudskošolskemu učit. poklicu, prikljopi, obvezno in ločeno, 1—2letni pedagoško-strokovni kurzi za pridobitev pedagoškega in ostalega znanja, ki je za ljudskošolski pouk potreben.

6. Tako ljudskošolsko učiteljstvo z srednješolsko znanstveno izobrazbo je zmogljivo in naj vodi po vseh večjih krajih stalno urejene in od države vzdrževane večerne nadaljevalne in poljudno-znanstvene kurze in tvori tako hrbišče najširše ljudske izobrazbe in to na znanstveni podlagi.

7. Ljudskošolsko učiteljstvo naj se s srednješolskimi in vseučiliškimi učitelji spoji v enotno organizacijo v svrhu skupnega enotnega nastopa v vseh kulturnih vprašanjih. Tako zveza vsega slovenskega učiteljstva bi postala v našem kulturnem razvoju silna obrambna moč in v zvezi s pisateljstvom merodajen vefaktor naše kulturne bodočnosti.

Opomba uredništva: Priobčujemo razpravo g. dr. Šanda, ne da bi se z njegovimi izjavami popolnoma strinjali. Posebno opozarjamo na 2. vodilno načelo ter na predlog 2., 3., 4. in 5., ki utegnejo provzročiti odpor, ker so nasprotni nazorom večine in ne odgovarjajo našim za-

htevam po enotni srednji šoli in po vseučiliški izobrazbi učiteljstva. Prav pa je, da čujemo glede reforme šolstva različna mnenja, saj ne presnavljamo šolstva za danes in jutri, nego za dolgo bodočo dobo.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Učiteljski konvikt.

Občni zbor Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta ima svoj občni zbor v sredo, dne 16. aprila, ob devetih dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Nabavni prispevek.

Na intervencijo Zaveze je deželna vlada dovolila vsemu učiteljstvu Slovenije nabavne prispevke. Uradno o tem poročajo: »Državnemu uradništvu se nabavni prispevki izplačajo po plači, ki jo prejema. Učitelji pa še niso uvrščeni v plačilne stopnje in razrede. To se ravno sedaj izvršuje. Ako bi učitelji čakali na to ureditev, bi trebalo čakati do srede maja. Zaradi tega se je deželna vlada odločila, da odmeri nabavni prispevek v razmerju z draginjskimi dokladi in se je sklenilo, da se bo prispevek izplačeval vsakega četrta leta, dokler se bodo izplačevale draginjske doklade na prejemke državnih uradnikov in vsakokrat po ena šestina te draginjske doklade kot nabavni prispevek. S tem sklepom bi bilo treba obremeniti blagajnico za 2.200.000 K letno in se je sklep predložil središnji vladi v odobrenje. — Ni nobenega dvoma, da centralna vlada ne odobri tega sklepa. Vodstvo Zaveze je v to namen pisмено posredovalo na pristojnem mestu v Belgradu.

Vodstvo Zaveze.

Vsemu članstvu Zaveze!

Nekatera učiteljska društva še niso nakazala Zavezi za l. 1918 nikakršne članarine, druga le delno. Prosimo blagajnike dotičnih društev, naj store to čimprej. Zaveza ima tudi svoje obveznosti. Obrachamo se tudi do posameznih članov, naj ne čakajo blagajnikovega opomina, ampak naj poravnajo takoj svoj dolg. — Se vedno se niso odvadili nekateri člani pošiljati naročnine posameznim upravništvom ali Zavezinemu blagajniku. Naj si že enkrat za vselej zapomnijo, da ni noben organizovan član ničesar dolžan raznim upravništvom, ampak edino le svojemu učiteljskemu društvu, in sicer zaenkrat 24 K na leto. Blagajniki učit. društev plačajo Zavezi za l. 1918 od vsakega člana po 16 K, odnosno 2, za l. 1919 pa po 20 K, odnosno 4 K. — Kdor ne dobi lista pravočasno, naj ga takoj reklamuje — poštne prosto — in naj ne čaka vse leto. — Vsako izpremembo bivališča naj sam ali predsednik takoj sporoči Zavezinemu vodstvu, ravnotako vsako nepravilnost. Le na ta način je mogoče redno in pravilno delovanje. S tem se prihrani veliko nepotrebnega pisanja in sitnosti.

Vodstvo Zaveze.

Dr. Opeka — dr. Bezjak.

Pozvano od višjega šolskega sveta, je podpisano vodstvo dne 15. t. m. vložilo proti višjima šolskima nadzornikoma dr. Opeki in dr. Bezjaku spomenico na temelju materiala, ki nam je bil na razpolago. Spomenica bo na razpolago informativnemu postopanju, ki ga baje vendarle uvedejo proti imenovanima gospodoma. Konec naše spomenice se glasi: Razpoloženje učiteljstva nasproti dr. Opeki je z ozirom na navedena dejstva tako, da neče in ne more imeti z njim nobenega stika več in je pripravljeno v službo nadzorovanja izvajati svoj sklep, da se odstrani iz učilnic, ker se od dr. Opeke več ne da nadzorovati.

Z ozirom na stanovsko zavednost in javno moralo zahteva učiteljstvo, da naj dr. Opeka v interesu šolstva ter harmoničnega delovanja med šolo in šolsko oblastjo zapusti svoje sedanje mesto, ki ga je zavzel kot negovanec in negovalec Šusteršičevega - Kalteneggerjevega, slovensko šolstvo in učiteljstvo zatirajočega sistema.

Kdor hoče našemu šolstvu dobro, naj — uvažujoč stvarni položaj — stori svojo dolžnost ter čim bolj in čimprej pomore, da se dr. Opeka in dr. Bezjak odstranita z mest višjih šolskih nadzornikov.

Vodstvo Zaveze.

Društvene vesti.

+ Občni zbor Narodne Šole bo dne 16. aprila ob poldevetih v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi — odbor.

+ Občni zbor Vdovskega učiteljskega društva bo dne 16. aprila ob polenajstih v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi — odbor.

+ Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima svoj občni zbor na Veliko sredo, dne 16. aprila t. l., ob pol 10. dopoldne v načelstveni sobi Učiteljske tiskarne z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika.

2. Poročilo in sklepanje o razpustu društva.

3. Slučajnosti.

Na mnogobrojno udeležbo vabi — odbor.

+ Iz logaškega okraja. Več kot polovica logaškega okraja so zasedli Italijani. Sedež našega društva je v Logatcu. Logaški in idrijski sodni okraj sta pod demarkacijsko črto, cerkniški in loški pa pod Jugoslavijo. Ker je meja od Lahov zaprta, je naše medsebojno občevanje nemogoče. Zaradi tega smo se zbrali učitelji cerkniškega in loškega okraja 9. marca v Cerknici na posvetovanje. Obisk je bil jako zadovoljiv — zbrali smo se skoraj vsi. Tov. Šest je pozdravil navzoče z željo, da bi se za ta sodna okraja ustanovilo začasno učiteljsko društvo, dokler se ne izprememijo razmere. Izvolil se je sledeči začasni odbor: predsednik tov. M. Kabaj, tajnica tov. Rojčeva, blagajničarka tov. Modičeva, odbornika pa tov. Jug in Kosin.

Ves vojni čas je vladalo na šolskem polju in med učiteljstvom mrtvilo, ki ga je treba odpraviti iz Jugoslavije in uvesti novo življenje v prid napredka, šolstva in učiteljstva. Zaradi tega se je sklenilo soglasno napravljati v bodoče na raznih šolah obeh sodnih okrajev mesečne sestanke vsak drugi četrtek v mesecu. Na teh sestankih se bo reševalo poleg pedagoških in didaktičnih zadev tudi stanovske razmere učiteljstva, da nam bo mogoče napredovati v duhu časa v prid šolstva in naše ljube Jugoslavije.

Tov. Černač je poročal o tečajih za srbohrvaščino in kako bi se učiteljstvo po okrajih samo poučevalo.

Nemščina nam je na štirirazrednicah zopet usiljena kot nepotreben, mukepoln in brezuspešen balast, a žalosten spomin na nekdanji avstrijski birokratizem je ostal tudi v Jugoslaviji od ljudi, ki so prožeti tega duha. Zaradi tega je učiteljstvo z veseljem in soglasno sklenilo na predlog tov. Šesta, da naj se Zaveza naprosi delovati z vsemi silami na to, da se nemški pouk iz Jugoslavije odpravi in nam mesto tega uvede več učnih ur srbohrvaščine, da se bo naš narod čimprej privadil skupnemu državnemu jeziku.

Prvi sestanek se bo vršil 10. aprila v Grahovem. Za ta dan je prevzel tov. Kosin predavanje o najvažnejših zgodovinskih in zemljepisnih pojmih naše nove Jugoslavije.

Tov. Kobal bo predaval o načrtu preustrojitve šolstva in narodne odgoje.

Končno smo se spominjali svojih tovarišev v okupiranem ozemlju. Ker je vsaka zveza z njimi pretrgana, jim pošiljamo tem potom svoje pozdrave z željo, da bi bili kmalu rešeni tega neznosnega jarma in prišli čimprej v svobodno Jugoslavijo.

Z vzklikom: Slava naši Jugoslaviji! se je končalo prvo in lepo zborovanje našega začasnega ustanovljenega učiteljskega društva.

+ Učiteljsko društvo za novomeški okraj je zborovalo dne 13. t. m. v fizikalni dvorani novomeške gimnazije.

Ni ga morda šolskega okraja v Sloveniji, ki bi toliko... ah, pa kaj! Pustimo, pustimo to! Minilo je!

Po dolgem, dolgem času smo bili zopet tako polnoštevilno zbrani. — Razen nekaj mlajših — večinoma znani obrazi. Bilo je pač par opravičenih, a nekaj tudi neopravičenih zamud. Marsikak srebrn las, marsikaka guba več v obrazu — a pogledi, malo utrujeni sicer, vendar jasni, mirni. — O, divjali so viharji...

Društveni predsednik, tov. Matko otvori zborovanje, zahvaljujoč se navzočemu gosp. gimn. ravnatelju Westru za gostoljubnost, nakar pozdravi gosp. ravnatelj navzoče učiteljstvo, poudarjajoč potrebo zblizanja srednješolskega in ljudskošolskega učitelja. (Burno odobravanje.)

Nato povzame besedo, živahno pozdravljen tovariš Gangl, ki je ta dan prihitel med nas. Govoril nam je o našem bodočem delovanju. Kakor meč je sekala njegova beseda! Mraz nam je lezel po hrbtenici ob njegovem izvajanju. — Le vsestransko izobražen, pošteno plačan in organizovan učitelj bo mogoč v bodočnosti. Sveto naj mu bo njegovo prepričanje — a sodruga naj ne ubije zaradi njegovega! Slednjič nam je tov. Gangl še obširno pojasnil načrt glede preosnove bodočega našega šolstva, zaradi česar se je nameravalo tozadevno poročilo tov. Marolta izpremenilo le v splošno debato.

Navsezadnje pa smo sprejeli še resolucijo tov. Zupančiča glede srbohrvaških tečajev, ki jih nameravajo prirediti za učiteljsko počitnicah v Ljubljani. Mi Dolenjci imamo v Novem mestu za take tečaje večše učne osebe, prostora in pa, kar tudi nekaj velja, ugodnejše aprovizacijske razmere od onih v Ljubljani. Za nas torej tečaje v Novem mestu!

Prihodnje zborovanje 15. maja na Čatežu. Takrat pa ne bomo opravičili zamud!

Na prijazno povabilo gosp. ravnatelja Westra se je večina učiteljstva udeležila tudi Vodnikove slavnosti, ki jo je ta dan priredila novomeška gimnazijska mladina. — Kolikor pa nas ni dobilo prostora, smo v prijateljskem razgovoru počakali razstanka. Na veselo snidenje torej na prijaznem Zaplazu! — L.

+ Zveza slov. učiteljev in učiteljic bivš. Stajerskem. Opozarjamo okraj. učiteljska društva, naj ne pozabijo vpsolati do 30. dne sušca potrebnih podatkov za na Veliki četrtek, dne 17. aprila, ob 8. uri predpoldne v Celju vršeče se delegacijsko zborovanje.

Razen števila članov in imen delegatov vpsoljite tudi predloge, ki naj pridejo na delegacijskem zborovanju v obravnavo, osebno one glede razpusta Zveze.

Predloge, ki se vam zde posebno važni, objavite takoj v »Učit. Tovarišu«, da lahko delegati v njih razmišljajo ter ne pridejo nepripravljeni pred obravnavo.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo dne 9. t. m. v okoliški šoli v Celju pod novim predsednikom tov. Sivko iz Sentjurja ob mnogobrojni udeležbi. Na dnevnem redu so bila strogo stanovska vprašanja, debata je bila kratka in živahna, vključ temu pa ni bilo časa za predavanje tov. Kvedra, ki se je preložilo na drugo zborovanje. Takrat pa upamo, da se udeležijo vsi člani zborovanja. Naj nihče ne manjka!

+ Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo tretjič v tekočem letu 6. marca v Ptuj. Udeležba je bila polovita. Pristopili so kot novi člani tovariši Drago Cepič od Sv. Marjete in tovarišici Mikuševa ter Vorsičeva iz Zavrča. Kot gost se je udeležil zborovanja gospod poročnik Zapotnik. Naše društvo šteje sedaj nad 100 članov ter je najmočnejša članica Zaveze. — Predlog tovariša Flereta v »Učit. Tov.« za zvišanje članarine za leto 1919 od 24 na 36 K je bil soglasno sprejet. Na Zvezin dopis v zadevi njenega nadaljnjega obstoja, oziroma razpusta se je sklenilo, naj bi Zveza do končne ureditve sedanjih prehodnih razmer še obstojala. Zanimivo in poučno je bilo predavanje tovariša Karbaša o zgodovinskem pouku v ljudski šoli. Izrekla se je bila želja, naj imenovani tovariš priobči svoje predavanje v »Popotniku«. Gospod Vajda, ravnatelj ptujske gimnazije, omenja, da se sestavlja pri zemljiškem uradu nov zapisnik katastralnih občin. Da se bodo rabila pri tem le pristna in pravilna imena, naj zbirajo tovariši posameznih šolskih okolišev krajevisna imena ter oddajo na prihodnjem zborovanju tozadevni seznam gospodu Vajdi. —

Blizajo se politiske volitve in politiske strankarske borbe. Učiteljsko društvo prejšnjih onj izogiba ter se ko. Njegovi člani imajo v tem oziru proste roke. Do sedaj so naš političko le zorabljali, zato se je predlagalo, naj se učiteljstvo prejšnjih organizacij izogiba ter se posveti le izobraževalni, prosvetni politiki.

Predlog tovariša Šerone, naj se odpravi nemščina tudi kot neobvezen predmet iz ljudskih šol ali pa se naj poučevanje v tem jeziku posebe plača, je bil soglasno sprejet. Ravnotako je bil sprejet predlog istega tovariša, naj bi se vršil v počitnicah za učiteljstvo ptujskega okraja risarski tečaj.

Prihodnje zborovanje se vrši 3. aprila Pevci, ne pozabite na pevsko vajo.

+ Učit. društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 3. aprila 1919, ob 11. uri v okoliški šoli v Ptuj po običajnem dnevnem redu; med tem tudi predavanje tovariša Rozbana, ki je zadnjič izostalo zaradi prekratkega časa. Pred zborovanjem pevsko vajo. Polnoštevilne udeležbe pričakuje — odbor.

+ Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je imelo dne 6. sušca pri Sv. Križu prav dobro obiskan občni zbor. Pokazal je, da se učiteljstvo v polni meri zaveda svoje stanovske organizacije. Tov. predsednik se je uvodoma spominjal preobrata v našem državnem ustroju. Z navdušenjem se je pozdravilo naše osvoboditelje — Srbe, kralja Petra in regenta Aleksandra. — Obenem z narodno svobodo je dosegel naš stan pravice, za katere se je boril od začetka šolstva. Usoda srbskega naroda se da primerjati usodi našega stanu. Srila sta okrove suženstva in zmagonosno izšla iz boja! Zavedamo se tudi velike naloge, ki nas čakajo sedaj, ko si ustvarjamo novo šolstvo. Le združeni v močnih vrstah bomo kot važnemu kulturnemu delu! Nadaljujoč, pozdravi gosta, tov. Vrtinarjevo in pa tova-

riše, ki so bili zaradi vojne odtrgani svojemu poklicu. Spomni se tov. Kosirja, ki je med vojno padel. Slava! Prečita se zadnji zapisnik in zasliši poročilo o delovanju društva v minulemu letu. Blagajničar poroča o gnotnem stanju društva. Poročila se odobruje vzamejo na znanje. Tov. F. Zaherlov se naprosi, da pregleda društveno knjižnico in na prih. zborovanju o njej poroča. Sklene se sledeče: 1.) Deželna zveza, katere glavni namen je bil skupno delovanje z nemšk. tov. zaradi učit. gnotnega stanja, naj se razpusti; društvena imovina naj se pa sorazmerno po plačevanju vrne društvu. 2.) Glede volitev zastopnika v višji šolski svet se društvo strinja s sklepom odbora seje Zveze. Učit. svet naj predlaga, da dobi tudi štaj. učitelstvo svojega zastopnika. 3.) Na poziv Zaveze zaradi zvišanja članarine se društvo odloči plačevati za letoš. 36 K članarine. Na vsak način pa se naj gleda, da se ne bo več društvo nadlegovalo s takimi pozivi. 4.) Društvo je proti nabiranju sklada za potovanje delegatov v Beograd. Delegatom naj se plačajo stroški iz Zavezine blagajnice, in društva povrnejo potem naknadno. 5.) Zaradi izstopa iz štaj. Selbsthilfe naj vsak ukrene, kakor mu najboljše kaže. Za delegate k zborovanju v Celju so izvoljeni: tov. Maurič ter tov. Bernardova in Jandlova. Odbor za tekoče leto: Ivan Tomažič, predsednik; Karel Maurič, podpredsednik; Hermina Mahorčičeva, tajnica; Fani Jandlova, blagajničarka; Slava Zaherlova, knjižničarka; Fran Zaherl, pevovodja; Simon Cvahte, odbornik. Tov. Cvetko nam je podal zgodovinsko učno snov z ozirom na novo državo. Z zanimanjem smo poslušali izvajanja, kar dokazuje, kako važna so taka predavanja. Tovariš predsednik se mu zahvali za njegovo temeljito delo.

Prebral se je nato še seznam šol, ki so darovale za vojnopomožni sklad. Ker je pozni čas že silil k zaključitvi zborovanja, zato nekatera vprašanja niso bila do konca rešena.

Prihodnje zborovanje se vrši v Gornji Radgoni.

»Lepa naša domovina« je zaključila lepo uspelo zborovanje.

+ **Šaleško učiteljsko društvo** je imelo svoj občni zbor dne 16. marca 1919 v šolskem poslopju v Velenju.

Predsednik tovariš Koropec otvori zborovanje s prijaznim pozdravom na vse prisotne, izražajoč svoje veselje nad množestveno udeležbo. Poseben pozdrav izreče novima članoma tovarišici Mari Pijanovi in tovarišu Lucijanu Orlu ter jima želi na novem mestu obilo sreče in zadovoljnosti.

Nato se je prečital zadnji zapisnik od 12. januarja 1919.

Poročila:

1. O zvišanju članarine v zmislu Fleretovega članka v »Tovarišu« se soglasno sklene, da se zvišana članarina plača.

2. Predlog, da bi se Zveza štaj. učiteljev in učiteljic razpustila in da imamo samo Zavezo jug. učiteljstva, pride v razpravo, sklep pa je preložen na prihodnje zborovanje.

Ko se je z odobranjem sprejelo blagajnikovo poročilo, se prečita poročilo tov. tajnice; iz poročila se posname, da je imelo društvo v letu 1918 samo tri zborovanja.

Akoravno so bila zborovanja tako redka, vendar je bil obisk jako mlačen. Navadno so manjkali le vedno eni in isti, ki si pač mislijo, da je dovolj, če je zapisan kot društveni član, na zborovanja pa naj hodijo le drugi. Želeti je, da bi posebno sedaj, ko je nastala mlada Jugoslavija pustili vso mlačnost na stran, v složnosti in kolegialnosti shajali polnoštevilno na društvenih zborovanjih. Kot vneti Jugoslovani pokažimo, da nam je naobrazba naše mladine, ki je temelj sreči in blaginji naše mile države, kakor tudi splošna naobrazba našega naroda predvsem naša prva skrb. Shajajmo se redno na društvenih zborovanjih in žrtvujmo svoje moči za vsestransko kulturno povzdigo narodovo.

Volitev odbora se je vršila po vzkluku. Ostal je stari odbor (razen blagajnika): Ivan Koropec — predsednik; Avgust Rozman — blagajnik in predsednikov namestnik; Cilka Trobejeva — tajnica; odborniki: ravnatelj Vekoslav Trobej in Lukman Ivan.

Nazadnje se poslovi predsednik od tovarišice Franje Pristovškove in Mire Pučeve, ki sta bili premeščeni v Celje in sta delovali neumorno več let v našem dru-

štvu, ter jima želi na novem mestu obilo sreče in zadovoljnosti.

Prihodnje zborovanje naj bi se vršilo skupno s Slovenjegraškim učiteljskim društvom, ki se naj vpraša, če se s tem strinja in naprosi, da določi kraj in čas sestanka. — Cilka Trobejeva, tajnica.

+ **Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart v Slov. gor.** zboruje v četrtek, dne 3. aprila, pri Sv. Trojici. Na dnevnem redu je razen stanovskih zadev tudi poročilo tovariša Kranca: Spomini na Sočo, Črno goro in Albanijo. — Klemenčič, t. č. predsednik.

+ **Učiteljsko društvo za konjiški okraj** je zborovalo dne 13. marca 1919 v deški šoli v Konjicah. Zborovanje je bilo kakor po navadi dobro obiskano.

Predsednik tv. Bobič je otvoril zborovanje ter iskreno pozdravil gosta voditelja okrajnega glavarstva g. Trstenjaka in vse navzoče. Posebe je še pozdravil tovariše, ki so se vrnili iz vojaške službe, ter one tovariše in tovarišice, ki so društvu na novo pristopili. — Spominjal se je nato osvoboditve našega troimenskega naroda izpod tisočletnega jarma ter slavil novodobnega »kralja Matjaža« v osebi kralja Petra Karagorgjeviča in prestolonaslednika regenta Aleksandra. Regentu Aleksandru se je odposlala udanostna izjava. Nato je podal pregled najnovejših ukrepov, tikajočih se šolstva in našega stanja. Omenil je volitve zastopnikov v Višji in v okrajni šolski svet, osebne izpovedi v našem okraju ter izboljšanje učiteljskih prejemkov.

Na znanje se vzame dopis kraj. šol. sveta Konjice, naznanjajoč, da se da društvu za zborovanja ena soba v deški šoli na razpolago.

Glede nemščine kot neobvezni predmet se sklene sledeče: Zaveza kot naša vrhovna organizacija se naprosi, da posreduje na merodajnem mestu, da se nemščina tudi v višjeorganiziranih šolah kot neobvezni predmet odpravi. V novi svobodni državi naj bo konec našemu hlapčevanju. Starši, ki želijo, da se njihovim otroci uče nemščine, naj te ure posebe plačajo.

Glede nadaljnega obstoja Zveze se pridružuje društvu mnenju Zvezinega odbora, namreč da naj se še počaka, dokler se ne uredijo meje kraljevine SHS in dokler se ne uravna uprava. Šele potem se naj o tej zadevi sklepa.

Za delegata za zborovanje Zveze sta bila izvoljena tov. Bobič in Golež.

Tudi, kar se tiče izstopa in štajerskega »Selbsthilfe«, stoji društvo na stališču Zvezinega odbora, namreč vsak naj ukrene po lastnem prepričanju in lastni volji, vendar se priporoča, da na novo nihče ne pristopi.

Ker so padle dosedanje meje dežel in si učiteljstvo ni na jasnem, kako se naj označijo v raznih uradnih spisih bivše avstrijske dežele, se sklene višji šolski svet naprositi, da izda tozadevno naredbo.

Predlog tov. Flereta v »Učit. Tov.« glede zvišanja članarine se sprejme s pristavkom, da mora vsak član še plačati 4 K za okrajno učiteljsko društvo. Članarina, ki se naj sproti plačuje, znaša torej 40 K, oz. za soproge učiteljev 12 K.

H koncu sta se še sprejela predloga tov. Serajnika, in sicer: 1.) Zaveza se naprosi storiti primerne korake, da se o prihodnji agrarne reforme zagotovijo šolam in učiteljstvu drva iz državnih gozdov, da ne bo več treba v zimskih mesecih šol zaradi pomanjkanja kuriva zatvarjati.

2.) Spori med tovariši se naj ne spravljajo v javnost, ampak naj se poravnajo med seboj. V to svrhu se naj izvolijo častna razsodišča.

S tem je bil dnevni red izčrpan, in predsednik je zaključil zborovanje, zahvaljujoč se za množestveno udeležbo.

+ **Učiteljsko društvo za laški okraj** je zborovalo 16. t. m. v Laškem z običajnim vzporedom. Ker je poprej deževalo že nekaj dni in je tudi dan zborovanja napočil v znamenju dežja, smo opravičeno računali na pitlo udeležbo.

Pri otvoritvi zborovanja pa se je pokazalo, da smo bili slabi računarji, ker se nas je zbralo nad vse častno število 50-erih tovarišev in tovarišic, samih zavodnih, organiziranih vzgojiteljev mladine, ki so s svojim prihodom po slabih cestah in stezah vnovič pokazali, da se zavedajo svoje dolžnosti v dobrobit vsega stanu.

Iz srca vseh je govoril tov. predsednik, ki je poudarjal, da vse, kar je do danes doseglo učiteljstvo uspehov glede izboljšanja gnotnih razmer, se imamo zahvaliti edino-le naši stanovski organizaciji. Bodimo ji pa tudi verni, zvesti člani in podpirajmo jo v njenih stremiljih, ker le tako je mogoč popoln uspeh.

Z ozirom na dejstvo, da je le tista organizacija zmogla za življenje in uspešen boj, ki ima tudi kaj pod palcem, se je predlog tov. Pavla Flereta o zvišanju članarine v predzadnjem »Tovarišu«

odobril soglasno ter se je doplatek od tov. blagajnika pobral.

Ker se nabere za vsako zborovanje toliko važnega in aktualnega gradiva, da se ga more le deloma in površno hlastajoč predelati, stavi tov. Zupančič od vseh pozdravljen predlog, da skliče tov. predsednik iz lastne iniciative zborovanje, ne oziraje se na čas in, če bo važnost vprašanj zahtevala, tudi mesečno. Predavanja zaradi prekratkega časa.

Kraj, dan in čas prihodnjega zborovanja se objavi v »Tovarišu« pravočasno. Opozorjamo pa že danes, da se bo obrnil odbor s prošnjo do prof. dr. Ilešiča, da nas zopet razveseli s kakim predavanjem! Na snidenje!

Kronika.

= **Visoke šole v Ljubljani.** Kurze za tehnične prične že meseca maja t. l. Ti tečajji se bodo začasno vršili najbrže v deželnem dvorcu. — Zbor strokovnjakov se je nedavno baval z vprašanjem, kje bode začasno nastanjeno naše slovensko vseučilišče. Zbor se je zedinil v tem, da bi bilo za vseučilišče najprikladnejše poslopje nove domobranske vojašnice.

= **Učitelji in profesorji.** ki imajo še kaj tirjati od naučne uprave stare Avstrije, naj se javijo pisмено na naslov: prof. dr. Ivan Arnež, Dunaj I. Minoritenplatz 5.

= **»Šolska reforma«.** Tako se glasi simpatično in stvarno pisan članek, ki ga je objavil dne 12. t. m. v »Slovenskem Narodu« dr. Ivan Lah o našem načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje. Vse drugo slovensko časopisje — molči ter s tem izpričuje, da mu je reforma šolstva deseta briga. Izvzeti moramo »Slovenca«, ki tudi v tem primeru ne zna nič drugega, nego zbadati! Vsak po svoje! A mi delamo vztrajno naprej.

= **»Še vedno po starem načinu«.** Ta naš uvodnik iz zadnje številke omenja »Slovenski Narod« v izvilčku v 67. številki dne 18. t. m.

= **Dr. Rojc odstopil.** Dosedanji poverjenik za nauk in bogočastje na zagrebški vladni dr. Milan Rojc je podal svojo demisijo, ki je bila od ministrskega sveta v Beogradu sprejeta.

= **Učiteljske in profesorske zbornice.** V štajerskem deželnem zboru je poslanec dr. Gargitter s tovariši vložil predlog, naj deželni svet predloži zakonski načrt za ustanovitev učiteljskih in profesorskih zbornic na štajerskem.

= **Povišanje pristojbine na zagrebškem vseučilišču.** Uradni list objavlja banko naredbo, ki so z njo zvišane za 100 odstotkov vse izpitne in druge pristojbine zagrebškega vseučilišča.

= **Med hrvatsko duhovščino.** Iz Zagreba poročajo: Med hrvatskim nižjim duhovništvom se vedno bolj širi gibanje za reformiranje in moderniziranje katoliške cerkve. Vzporedno s tem gibanjem se pojavlja težnja za zblizanje s pravoslavno cerkvijo. Ta pokret je dobil novo oporo v srbskem duhovništvu samem, ki je pričelo s svoje strani s podobno akcijo, ki se od nje nadejajo katoliški krogi tem lepšega uspeha, ker se jim zdi pravoslavna cerkev v svojih odlokih mnogo bolj neodvisna in samostojna kakor katoliška.

= **Dokument kulturne prilike v Dalmaciji leta 1919.** V Splitskem »Pokretu« beremo: Orožnik Ilija Čuba s 27 službenimi leti ima dnevno 25 K plače: šol. upravitelj A. Vladislavić (28 služb. let) ima dnevno 8 K, učitelj J. Kovačič (15 služb. let) dnevno 6 K, učitelj D. Terzić (14 služb. let) dnevno 6 K, učiteljica N. Beovićeva (6 služb. let) dnevno 3 K in učiteljica M. Markovićeva (18 služb. let) dnevno 4 K. Torej: orožnik s 27 službenimi leti ima dnevno 25 K, 5 učnih oseb skupno z 81 službenimi leti pa ima dnevno — 27 K. — Brez komentarja!

= **Uradniško vprašanje.** Iz Beograda nam poročajo: Na vladi se vrše posvetovanja o izenačenju uradniškega statusa za vso državo SHS in o regulaciji plač. Kakor se zadržuje v parlamentarnih krogih, bo regulacija plač temeljita. Med drugim odpadejo brezplačni praktikanti, oziroma samo z adjutom dotirane službe. Uradniki bodo takoj ob nastopu provizorično uvrščeni v odgovarjajoč činovni razred. Uradniki z visokošolsko izobrazbo takoj v deveti, s srednješolsko maturo v deseti, z ostalo izobrazbo v 11. razred. Do gotovega činovnega razreda bo avanzma avtomatičen. — Jugoslovanski dopisni urad poroča: Vlada se bavi z vprašanjem izenačenja plač vseh državnih uradnikov in nastavlencev kraljevstva. Načrt je že izdelan in do kmalu objavljen. Uradniki bodo razdeljeni v 11 plačilnih razredov, in sicer tako, da bodo mogli vsi uradniki avtomatičnim potom doseči gotovo stopnjo. Maksimalne plače, ki jih mora doseči vsak državni nastavljenec, znašajo: za uradnike z maturo 5000 dinarjev, za uradnike brez mature

3800 dinarjev. Poleg plače bodo dobivali uradniki še posebne aktivitetne doklade. Naredba stopi v veljavo bržkone 1. maja.

= **Slučaj učitelja Derossija:** »Pokret« piše: »Upravo nekoliko dana prije njegove smrti izdao nam se je na svoju sudbinu. Bio je višeput denunciran i proganjen za vrijeme rata. — U tom poslu se je za uvijek proslavio glasoviti Fra Cherubin Segvić, zenica Isusova, a sada božjom milošću član državnoga vijeća u Beogradu. — Cini nam se, da parnica nije još dovršena, a bilo bi dobro, da se dokrajči, e da jednom otvorimo i ovu pandorinu posudu. — Ali mislite, da med Slovenci ni nikogar Segrićevega značaja, ki stoji še danes na odličnem mestu?

= **Delovanje italijanskega imperia-lizma.** Iz Trsta nam poročajo: Sežansko učiteljsko društvo so Lahi razpustili. V sežanskem okraju so sedaj razpustili 10 učiteljskih služb. Načrt imajo ta, da svoje zanesljive okoličanske učitelje premeste na Kras s primernimi dokladami, kjer bodo njihovi eksponenti in kjer bodo poučevali v italijanskih kurzih drugo učiteljstvo. Zavedno učiteljstvo pa premeste vse križem, da stro njega vpliv na ljudstvo. V Logatcu vsiljujejo otrokom laščino. Podkupujejo jih s pomarančami in rižem.

Iz Jugoslavije.

= **K načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje.** Tovariš Fr. Segula nam piše: »Izšli načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje je hvalevredno delo odseka Zaveze jugoslovanskega učiteljstva za preustrojitve šolstva. Brezdvomno se bo pa razvila glede načrta živahna polemika. Ker je pa naš »Učit. Tovariš« preobložen z gladirom, da bi nam mogel nuditi reden predel v tozadevno razpravo, si upam predlagati, da naj o načrtu razpravljajo posamezni učiteljski društva. Več oči več vidi, in dobro je, da sodeluje pri tako važnem delu vse učiteljstvo! — S predlogom tov. Segule se popolnoma strinjamo!

= **»Jugoslavija«** od preteklega torka objavlja članek »Obracun«, kjer našteva grehe in nekorektnosti okrajnih šolskih nadzornikov Fr. Lavtižarja in Karla Simona. Očitki so tako tehtni, težki in izdatni, da sta spričo njih oba imevana nadzornika na svojih mestih absolutno nemogoča. Tudi mi smo delovanju obeh »šolnikov« posvetili že dovolj pozornosti. Kdor se zanima za kritiko v »Jugoslaviji«, naj jo čita! Mislimo, da jo g. poverjenik dr. Verstovšek mora vzeti v vednost ter v interesu šolstva ukreniti to, kar je edino primerno: Lavtižar in Simon ne sneta in ne moreta biti več nadzornika!

= **Sirovost.** Aprovizacijski odbor ljublj. učiteljstva nima prijetnega stališča, da si trudi na vso moč, da bi kar najbolj zadovoljil učiteljstvo, ki ga aprovizuje. Poleg drugih sitnosti in neprilik mu grene dobro voljo in pošteno delo sedaj še sirovi anonimni dopisi, ki ga z njimi nizke duše bombardujejo. Požeruhi... mislite, da boste ves cukar sami požrli... delate kupčije... delate samo za svoje žepe... sramota, da kradete nam kolegom... vsi hočete biti v odboru, da sami sebe futrate... škandal... za naš denar hočete vedno po oštarijah... fej, sram bodi ves odbor!... Tako se lije naprej ta gnoj izpod sirovega peresa. Ne moremo verjeti, da bi učiteljeva roka mogla kaj takega pisati! Če pa — sramotno izpričujevalo sirove nature! Poštenjak se podpiše pod svoje pismo, le podli obrekovalac se skriva za anonimnost. Sram ga bodi, kdorkoli in kjerkoli je!

= **Nujno potrebna enotnost.** Pišejo nam: »Da bomo šolska naznanila in ime« nika enotno pisali, je treba nujno opozarjati, da nimamo več dežel (kakor Kranjska, Štajerska itd.) Imamo le Slovenijo v ožjem in kraljevino SHS v širšem pomenu. Iz opazovanja namreč vem, da pišejo še nekateri n. pr. rojen v... na Štajerskem. — To je vendar dandanes popolnoma napačno in tudi ni oficialno! Pravilno je: ... rojen v... v kraljevini SHS, kvečjemu če dostavimo v klepaju Slovenija! Torej konkretno: Ivan Kovač, rojen v Ptuj v kraljevini SHS (Slovenija) — Prav bi bilo, ako poverljivostno zadevno vprašanje definitivno reši in končno določi.

= **Važno in nujno!** Mnogo je učiteljev, ki so napravili usposobljenostni izpit v vojnih letih. Večina izmed teh se je z izpitom zakasnila, ne po svoji krivdi. V tem oziru so posebno trpeli absolventi letnikov 1912. in 1913. Listopada 1914. bi naj ti napravili izpit. Večina pa je pobral že velikega srpana vojaški jopič, medtem ko so drugi odhajali k vojakom ravno pred durmi izpita, v mesecu vinotoku. Takrat je bil položaj tak, da je bilo izključeno misliti na pripravo. Kot enol. prostovoljci so bili tudi v finančnem stališču preslabo podprti za troške izpita, posebno ker so se kadri šol premestili na

* K 3. in 4. točki pripominjamo: »Nadlegovanja« ni kriva Zaveza, ker je stavlil predlog tov. Fleret in ga tudi zadostno utemeljil. O kakem pozivu Zaveze torej nam ni ničesar znanega. To je odvisno od svobodne volje članstva. — Zbirko za rezervni sklad Zaveze je sklenil upravni odbor Zaveze, kakor je to v vsakem izkazu izrečno povedano. Poštmine Zaveza ne more plačati, ker ni nima denarja. Kdor pa neče plačati tega organizacijskega davka, ne uvaža sklepa, ki je bil storjen brez govora soglasno. — Uredn.